PSCSCC MAINS EXAMINATION-2020
GENERAL STUDIES (PAPER-I)

Time Allowed: Three Hours | Maximum Marks: 250

INSTRUCTIONS

Please read the following instructions carefully before attempting questions:

a) All questions are compulsory.
b) Word limit for each question is mentioned with the question. Candidates are instructed to adhere to the specified word limit.
c) Answers must be written in the medium authorised in the Admission Certificate which must be stated clearly on the cover of the answer book. No marks will be given for answers written in a medium other than the one authorised.
d) Each question along with its parts and sub-parts is required to be attempted only in the space specifically allotted to it in the answer book as indicated below:-

Q.1	Pages 1 – 2	Q.6	Pages 11 – 12	Q.11	Pages 23 – 24
Q.2	Pages 3 – 4	Q.7	Pages 13 – 14	Q.12	Pages 25 – 26
Q.3	Pages 5 – 6	Q.8	Pages 15 – 16	Q.13	Pages 27 – 28
Q.4	Pages 7 – 8	Q.9	Pages 17 – 18	Q.14	Pages 29 – 30
Q.5	Pages 9 – 10	Q. 10	Pages 19 – 22	Q.15	Pages 31 – 32

e) The space corresponding to any unanswered questions will be marked with a cross.
f) **No extra sheet shall be given.**

****

ਹਦਾਇਤਾਂ

ੳ) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।
ਅ) ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਸੀਮਾ ਦਰਸਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸ਼ਬਦ ਸੀਮਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ।
ੲ) ਪ੍ਰਸ਼ਨਾ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਮਾਧਿਅਮ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰ ਪੁਸਤਿਕਾ ਦੇ ਸਰਵਰਕ ਉਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਧਿਅਮ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਉੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
ਸ) ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਇਸ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਉਪ ਭਾਗਾਂ ਸਮੇਤ ਉਤਰ ਪੁਸਤਿਕਾ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਥਾਨ ਉਤੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ:

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1	ਪੰਨਾ 1-2	ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6	ਪੰਨਾ 11-12	ਪ੍ਰਸ਼ਨ 11	ਪੰਨਾ 23-24
ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2	ਪੰਨਾ 3-4	ਪ੍ਰਸ਼ਨ 7	ਪੰਨਾ 13-14	ਪ੍ਰਸ਼ਨ 12	ਪੰਨਾ 25-26
ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3	ਪੰਨਾ 5-6	ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8	ਪੰਨਾ 15-16	ਪ੍ਰਸ਼ਨ 13	ਪੰਨਾ 27-28
ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4	ਪੰਨਾ 7-8	ਪ੍ਰਸ਼ਨ 9	ਪੰਨਾ 17-18	ਪ੍ਰਸ਼ਨ 14	ਪੰਨਾ 29-30
ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5	ਪੰਨਾ 9-10	ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10	ਪੰਨਾ 19-22	ਪ੍ਰਸ਼ਨ 15	ਪੰਨਾ 31-32

ਹ) ਹੱਲ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕਾਟੀ (×) ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ।
ਕ) **ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਸ਼ੀਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।**

*****

Q.1 a) "Gupta sculpture is the logical outcome of the early classical sculpture of Amravati and Mathura." Discuss with examples. (100 words) (Marks 10)

b) Critically examine the cultural contribution of Pallavas. (100 words) (Marks 10)

ੳ) "ਗੁਪਤ ਕਾਲੀਨ ਮੂਰਤੀ ਕਲਾ ਅਮਰਾਵਤੀ ਅਤੇ ਮਥੁਰਾ ਮੂਰਤੀਕਲਾ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਕਲਾਸਕੀ ਕਲਾ ਦਾ ਤਰਕ ਸੰਗਤ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।" ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ।(100 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 10)

ਅ) ਪੱਲਵਾਂ ਦੀ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਦੇਣ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।(100 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 10)

Q.2 a) Analyse the role of Pre-Congress Political Associations in rise of political consciousness in India. (100 words) (Marks 10)

b) The Gurudwara Reform Movement of Punjab made an important contribution towards India's freedom struggle. Discuss. (100 words) (Marks 10)

ੳ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਜਾਗਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿਚ ਪੂਰਬ-ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਿਆਸੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। (100 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 10)

ਅ) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ।(100 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 10)

Q.3 What were the circumstances that led Mahatma Gandhi to start the Non-cooperation Movement? Examine its contribution to India's struggle for freedom. (200 words) (Marks 15)

ਨਾ-ਮਿਲਵਰਤਣ ਲਹਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਅਗੇ ਕਿਹੜੇ ਹਾਲਾਤ ਸਨ ? ਭਾਰਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੀ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ।(200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q.4 Describe the Scramble of Africa by European Colonial Masters. What were its consequences? (200 words) (Marks 15)

ਯੋਰਪੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਫਰੀਕੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਲਈ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਬਿਆਨ ਕਰੋ। ਇਸਦੇ ਕੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲੇ? (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q.5 Discuss Maharaja Ranjit Singh's role in consolidation of smaller territories (*misls*) into a powerful state of Punjab. What sort of reforms did he introduce in the field of civil and military administration? (200 words) (Marks 15)

ਛੋਟੀਆਂ ਮਿਸਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਨਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਕੀ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ?

(200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q.6 "High mountain areas are prone to land slides." Suggest a suitable strategy to mitigate such natural disaster phenomenon. (200 words) (Marks 15)

"ਉਚ ਪਰਬਤੀ ਖੇਤਰ ਭੋਂ ਖਿਸਕਣ ਦਾ ਅਕਸਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।" ਇਸ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤ ਦੇ ਸਮਾਧਾਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੱਲ ਸੁਝਾਉ।(200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q.7 Present a comparative account of Temperate & Tropical Cyclones on global scale. (100 Words) (Marks 10)

ਊਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸੀਤੂਸ਼ਣ ਚਕਰਵਾਤਾਂ ਦਾ ਗਲੋਬਲ ਪੱਧਰ ਤੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ।(100 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 10)

Q.8 Covid-19 pandemic has led to a shift in the recent trends of international migration. Analyse. (200 words) (Marks 15)

ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਸਦਕਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਵਾਸ ਰੁਝਾਣ ਅਸਰੰਦਾਜ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q.9 a) Define the term '*Chos.*' Discuss their associated problems with special reference to Punjab. (100 words) (Marks 10)

b) Explain the salient features of physiography of Upper Bari Doab region. (100 words) (Marks 10)

ੳ) ਚੋਅ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰੋ। (100 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 10)

ਅ) ਅਪਰ ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਧਰਾਤਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੱਛਣ ਬਿਆਨ ਕਰੋ।(100 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 10)

Q.10 Write brief notes on: (Marks 20)

a) Folding & Faulting (50 words)
b) Coral bleaching (50 words)
c) Resource: A cultural concept (50 words)
d) Corporate Farming (50 words)

ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ: (ਅੰਕ 20)

ੳ) ਵਲਣ ਅਤੇ ਭ੍ਰੰਸ਼ (50 ਸ਼ਬਦ)
ਅ) ਕੋਰਲ ਬਲੀਚਿੰਗ (50 ਸ਼ਬਦ)
ੲ) ਸੋਮੇ: ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਸੰਕਲਪ (50 ਸ਼ਬਦ)
ਸ) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਖੇਤੀ (50 ਸ਼ਬਦ)

Q.11 Analyse the changing trends of Caste System prevalent in Indian Society. (200 words) (Marks 15)

ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਜਾਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ। (200 ਸ਼ਬਦ)

Q.12 a) Critically examine the process of urbanisation in Punjab. (100 words) (Marks 10)
b) Discuss the role of women in the ongoing agrarian upsurge. (100 words) (Marks 10)

ੳ) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰੀਖਣ ਕਰੋ।(100 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 10)
ਅ) ਮੌਜਦਾ ਕਿਸਾਨੀ ਉਭਾਰ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (100 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 10)

Q.13 Critically evaluate the impact of policy interventions for women and child health in context of recent findings of National Family Health Survey 2019-20. (200 words) (Marks 15)

ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਹਤ ਸਰਵੇਖਣ 2019-20 ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਉਪਰ ਪਾਲਿਸੀ ਦਖਲ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। (200 ਸ਼ਬਦ)

Q.14 a) Highlight the contributions of Bhagat Kabir to the critique of social evils in the Indian society. (100 Words) (Marks 10)
b) Examine the relevance of the Gandhian model of social development and transformation in the present context. (100 words) (Marks 10)

ੳ) ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਦੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦਰਸਾਓ। (100 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 10)
ਅ) ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮਾਡਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰੀਖਣ ਕਰੋ। (100 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 10)

Q.15 Critically evaluate the role of New Education Policy 2020 in context of inclusive education. (200 words) (Marks 15)

ਸੰਮਲਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ 2020 ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

*****